

ذَارُ الْفُنُونِ

خبر فنی و ادبی و علمی و تاریخی و اقتصادی و اجتماعی و سیاسی و فرهنگی و هنری و ورزشی و تفریحی و ...

حقوق اقتصادیات

ایکی آبره بر نسر اولور

مراجعات

قسم حقوقی :

قضا صلاحیتک شخص و موقع اعتباریه تابع اولدینی تحدیدات [جمیل]
امور عدلیه ده مدعی عمومیلرک وظائفی [رشید]
آلمان تشکیل محاکم و اصول محاکمه جزائیه قانونلرنده و محکمه تعبیرلری [وصفی راشد]

قسم اقتصادی :

بورسلر [فاضل]

وئاقه قسمی :

مجله انجمنک کتاب الاجاریه عائد تدقیقاتی [ختام]
تعديل قوانين قوميسيونلرینی تشکیل ایدن هیئتلرک اسامیسی
واجبات قوميسيونی ضبطنامه لری
حقوق مؤسسہ سی تاریخی [ماردینی زاده ابوالملا]

برنجی اجتماع

۳ : مایس ۱۳۳۹ : پنجمین

مبدأ اجتماع

دقیقه ساعت

۰۰ ۲

اجتماعده حاضر بولونان اعضا :

عثمان بك افندی ، سید بك افندی ، مصطفى فوزی افندی ، ابوالعلا
بك افندی ، عبدالرحمن منیب بك افندی ، فیض دائم بك افندی ، مصطفى
سنی الدین بك افندی .

حاضر بولونمایان اعضا :

مایسك اوچنجی پنجمینبه كونی بعدالزوال ساعت ایکیده مجله نك احكام عمومیه سنی
تعدیلده مخصوص واجبات قومیسونی اعضادن عثمان ، سید ، مصطفى فوزی ، ابوالعلا ،
عبدالرحمن منیب ، فیض دائم و مصطفى سنی الدین بك افندیلر حاضر اولدقلری حالده
ملفی عدلیه نظارتنده کی محل مخصوصنده عقد اجتماع ایلدی .

قومیسون ریاستنه وکالت جلیله جه انتخاب ایدلمش اولان حیدر افندی حضر تلرینك
استغفا ایتملری حسبله یرینه قومیسونجه تنیسب ایدیلدهك برذلك انتخاب و وکالت عرض
ایدلمسی لزومنه دائر عدلیه وکالتندن مرسل بر تلغرافنامه ایله قومیسونك طرز مساعیسنه
دائر احکامی محتوی بر عدد تعلیماتنامه استیناف مدعی عمومیه کی کال بك افندی طرفندن هیئته
تودیع و مومی الیهك مفارقتی متعاقب مذاکرانه ابتدار قلنه رق اولامرده رئیس انتخابنه
توسل ایدلدی . اعضادن سید بك افدینك رأی خفی ایله وا کثرتله مقام ریاسته انتخاب
ایدلمسی اوزرینه کیفیت انتخابك استیناف مدعی عمومیه کی واسطیله مقام وکالته عرض
تنسیب ایدلگدن صوکره مشارالیه موقع ریاستی اشغال ایتمش و تعلیماتنامه نك قرائتنه
مباشرت ایدلمشدر .

قوانین لایہ لرینی امضاءہ دأمر قومیسونلرک اصول مساعیہ در لالتہ مناجانہ
ورؤساہ راعضائہ اعطا اولدوہ بالفہ دائر تعلیماتنامہ:

مادہ ۱ قومیسونلر در عہدہ ایلدک لری وظیفہ نک اجر اسندہ معاملات ناسہ ارفق
واحتیاجات زمانہ اوفق و بالخاصہ مملکتک ترقیات اقتصادیہ سنک انکشافنہ خادم احکام
وضعہ صرف مساعی ایدہ جک و حصول مقصد ایچون کرک احکام فقہیہ و حقوقیہ مزدن
و کرک ملل سائرہ جہ قبول و تطبیق ایدیلش اساساتدن استفادہ ایلہ جکدر .

مادہ ۲ تنظیم ایدیلہ جک قانون لایہ لری نک صورت تصنیفی و وکالتجہ زیردہ کی مادہ
موقتہ تعیین ایدیلان خطوط اصلیہ دائرہ سندہ نہ کی اساساتہ استناد ایتملری لازم کلہ جکی اول
امردہ تحت قرارہ آلہ جقدر . بو صرہ دہ ممکن اولدینی مرتبہ اصطلاحات حقوقیہ دہ
تعیین و تثبیت و عند الحاجة وضع ایدیلہ جکدر .

قومیسونلر بو بابدہ کی تدقیقاتی اعضاسندن مرکب تالی قومیسونلر معرفتیلہ احضار
ایتدیرہ بیایرلر . بو جہ نک تقریرندن صکرہ حاصل اولہ جق نتیجہ کورہ بایرلر و یا
فصللردن ہر برینک تنظیم و تحریری قومیسون رئیس لری طرفندن اعضادن بر و یا بر قاج
ذاتہ تودیع ایدیلہ جکدر .

اسباب موجبہ تقریر لری اولاً : احکام حاضرہ یی، ثانیاً : لوائح قانونیہ موجودہ یی،
ثالثاً : مقایہ قوانینی، رابعاً : قبولی لازم کلن اساساتک بیان و محاکمہ سی، خامساً :
تکلیف اولنان لایہ نک عمومیتی و اقسام مہمہ خصوصہ سی اعتباریلہ ایضاحاتی شامل
بولہ جقدر .

قومیسون رئیس لری اوراق مودوعہ یی نسخہ لرینی بالتکثیر برای مطالعہ قومیسونلرک
اعضای سائرہ سنہ ارسال ایلہ جک و بو وسیلہ ایلہ قومیسونلرک او قونہ جنی کوئی تعیین
ایدہ جکدر . رئیسک اشبو لایہ جہ حقندہ بر مطالعہ مخصوصہ سی اولدینی تقدیردہ اوئی
میین بر تقریری اشبو لایہ جہ ربط ایلہ جکدر .

لایہ نک تعدیلی فکرندہ بولہ جق اعضا تکلیفلرینی اسباب موجبہ سیلہ بر لکدہ تحریراً
در میان ایدہ جکدر . انجق عبارہ تبدیل و تسجیحہ ٹائد تکلیفلر شفاہاً دخی در میان
اولہ بیلیر .

مادہ ۳ لایہ لری قومیسونلر دہ حین مذاکرہ سندہ اختلاف و قوعندہ اکثریتک

رأی ترجیح اولیہ جقدر ؛ تساوی آرا حائزہ رئیسک ترویج ابتدیی رأی قبول ایدیله جقدر .

ماده ۴ تنظیم اولنه حق قوانین لایحه لرینک یکدیگرینه تماس ایدن نقاطی حقنדה بروجہ زیر معاملہ اولنه جقدر .

لوائح مذکورہ نك اساس اعتباریله ترقیات حاضرہ و احتیاجات اخیرہ کورہ ترتیب ایدیله جکی طبیعی بولندیغندن قومیسونلرک ہربری نقاط مذکورہ نی اشبو قاعدہ یه توفیقاً اول امرده آریحہ وموقت اولہرق تعیین ایدہ جقدر ، بعدہ علاقہ دار اولان قومیسونلر یا دوغروندن دوغرویہ ویاخود تالی قومیسونلر تاشکیلیله اولہرہ تدقیق ایتدیردکن صکرہ برلکدہ اجتماع ایدرک بوبادہ کی متونی صورت قطعیدہ قرا لاشدیرہ جقدر . قومیسونلر آردسندہ حدوث ایدہ بیله جک اختلافاتک حلی وکالتہ عأددر .

ماده ۵ برقانون لایحه سنک ترکیب ایلدیکی اقسامہ متعلق احضارات مواد آنقده بیان اولندینی وجهله اکمال اولندقدن صکرہ ہیئت مجموعہ سی یکیدن تدقیق ومذاکرہ اولہرق عمومی اسباب موجبہ تقریریلہ برلکدہ وکالتہ تودیع ایدیله جقدر .

ماده ۶ قومیسونلر لزوم کوستردیکی تقدیرده ، بشنچی ماده ده ذکر اولنان لایحه لرہ برر مدخل قانون لایحه سی ده ربط ایدہ جکلردر .

ماده ۷ ہر قومیسون ہفتہ ده اعظمی ایکی دفعہ اجتماع ایدہ جک و ہر اجتماع لاقل اوج ساعت دوام ایلہ جقدر . اجتماع روزنامہ لری رئیسلر طرفندن تعیین اولنور . ہر اجتماعہ بر ضبطنامہ طوتولارق جلسہ نك ساعت کشادی ، اعضای حاضرہ نك اسامیسی ، مذاکراتک صورت جریانی و اجتماعک ساعت ختامی قید ایلہ اعضا طرفندن امضا اولونہ جقدر .

ماده ۸ قومیسونلر جہ صرف اولونان مساعی حقنדה رئیسلری ہراون بش کوندہ بر وکالتہ بر تقریر ویرہ جک وبو تقریرہ او مدت ظرفندہ انعقاد ایتش اولان جلسات ضبطلرینک برر صورتی ده ربط ایدہ جکلردر .

بو تقریرلر کرک قومیسونلرک تنظیم مساعیسی وکرک کندیلرینہ مودوع وظیفہ نك مثبت ومفید بر صورتہ اتمامی اسبابی استکمال ایچون ، حائر اولدینی حق تفتیش ومراقبہ یه بناءً وکالتک ایفا ایدہ جکی وصایایہ اساس اولہ جقدر وکالت بو حق مراقبہ یی مناسب کورہ جکی صور ووسائلطہ استعمال ایدر .

- ماده ۹ قومیسوئلرک بر آی ظرفنده کی ثمره مساعیسی هر آی نهایتده جریده عدلیه به درج ایله عمومک انظار مطالعه سنه عرض ایلیه جک وبو وسیله ایله قومیسوئلر خار جنده کی از باب اختصاصک مطالعات و تنقیدات وارده سی ده قبول و تدقیق اولونه جق در .
- ماده ۱۰ قومیسوئلر محتاج اولدقلری آثار و وثائق اسلامیة واجنبیه بی وکالت واسطه سیله استحصال ایده بیلورلر .
- ماده ۱۱ قومیسوئلرک امور تحریری و قیدییه سی وکالتدن منسوب مأمورین معرفتیه تأمین اولونه جق در .
- ماده ۱۲ هر جلسه ایچون رؤسایه اونر واعضایه سکزر لیرا حق حضور ویریلیر .
- ماده ۱۳ عدلیه مقتضای رأیه اشتراک ایتمکسزین قومیسوئلرده حاضر بوانه بیاییر .

— ماده مرفقه —

احتیاجات مالکیتی هر نقطه نظاردن تأمین ایده جک شکله بر قانون مدنی لایحه سی تنظیمی وظیفه سیله مکلف اولان قانون مدنی قومیسوئلرکی به تفریق ایدلمش اولوب رنجی قومیسوئلر ترقیات حقوقیه ک استلزام ایلدیکی تصنیف علمی دائرة سنده قواعد اساسیه ایله امواله وعلی الاطلاق حقوق تصرفیه و واجبات و عقوده عائد اقسامک مذاکره و تثبیتی وایکنجی قومیسوئلر احکام شخصیه به متفرع بالجمله مباحثک مذاکره و تدوینی ایله اشتغال ایده جکدر .

رنجی قومیسوئلر ۳۳۲ سنه سنده اجتماع و مذاکره ابتدار ایلش اولان قانون مدنی قومیسوئلرک مساعیسی تعقیباً مذکور قومیسوئلرک تالی انجمننده اساساتی محتوی اولمق اوزره اولوقت احضار نلمش اولان لایحه ک اول امرده سرعتله مذاکره سنی اتمام و ایکنجی احکام شخصیه قومیسوئلرکی دخی کذلک تاریخ مذکورده ممشکل قومیسوئلر مخصوصی استخلاف صورتیه مساعییه دوام ایلیه جکدر ؛ اوچنجی تجارت قانونلری قومیسوئلرک ذکر اولنان ۳۳۲ سنه سنده متشکل تجارت قومیسوئلرک وضع و ترتیب ایلدیکی صور و اساسات دائرة سنده چالیشه جق و مؤخرأ تشکیل ایدلمش اولان دیگر تجارت قومیسوئلرک مقرران و مستحضراتی ده نظر دفته آله جقدر در رنجی قانون جزا قومیسوئلرکی سابق قومیسوئلرکی استخلافاً و قالدینی نقطه دن اعتبارأ صرف مساعی ایلیه جکدر .

بشنجی اصول محاکمه شرعیه و حقوقیه قومیسونی موقع تطبیقه بولنان هرا یکی اصول محاکمه نك توحیدی اساسی تعقیباً دعاوینك بسیط ، سریع ، امین و حق و عدالت قرین صورتده حل و فصلنی تأمین ایده جك اصول و قواعدی تثبیت ایله جکدر . شنجی اصول محاکمات جزائیه قانونی عین غایه و اساساتی تعقیباً دعاوی جزائیه نك سرعتله حل و فصلنی کافل احکامی تدوین ایده جکدر . شنجی و الشنجی قومیسونلر اول امرده هیئت عمومی حالنده بالاجتماع حاکم منفرد اساسنه کوره تشکیلات محاکم قانوننك اساسات عمومی-سنی تثبیت و آندن صکره اصول محاکمه لره عائد اشتغالاته ابتدار ایده جکدر در .

* *

تعلیماتنامه نك مندرجاتی نهدن عبارت اولدینی کورلسی اوزرینه اعضادن عبدالرحمن منیب بك افندی ؛ وکالت جلیله نك تعلیماتنامه-سنده موضوع بحث اولان تالی انجمن مضبوطه-سنی ترتیب و تنظیم ایدنلر آراسنده رئیس و ابوالعلا بك افندیلر حضراتیه کندوسنك واضح الامضا و اش-بو مضبوطه یی تدقیق ایتمش اولان قومیسویونده مصطفی فوزی و-سنی الدین عثمان بك افندیلر حضراتی ده داخل بولندقلرینی و بناء علیه فیض دائم بك افندیدن ماعدا اولان اعضانك كافه سنجه مذکور مضبوطه معلوم بولوندیغنی و احتوائتدیگی احکامك عمومی و اساس اعتباریله وکالت جلیله جهده مظهر تصویب اولماسی حسیله بو بایده شمیدین اوزون اوزادی به مناقشه یه کیریشیلیمك یرینه دوغریدن دوغری به مذکور مضبوطه نهایتده مندرج بولونان تصنیف اساسی دائره سنده قانون مدینك تدوینی مذاکرانه کیریشیلیمك ده مناسب اولاجغنی ایضاح و ابوالعلا بك افندی اساس اعتباریله منیب بكك تکلیفی موافق اولوب ذاتاً هر بحثه عائد مذاکرات جریان ایدرکن مضبوطه ده مندرج اساساتك ده مذاکره و مناقشه ایدیله بیله جکینی و اشخاص حکمیه و مسئولیت مالیه کی شمیدی به قدر تدوین ایدله مش برطاقم احکام مدنیله نك ده بر آن اول احضاری ایچون اعضای کرام آراسنده تقسیم مساعی ایدلمسی حالنده مقصدك ده سرعتله تأمین ایدلمش اولاجغنی و اساس مسئله مضبوطه نهایتده مندرج اولان صورت تصنیفك موافق اولوب اولمدینی حقنده مذاکره جریان ایتك لازم کلدیکینی و مع هذا کندی مطالعه-سنه کوره وکالت جلیله دن کوندرلمش اولان تعلیماتنامه احکامنجه تصنیف مسئله سنك حل ایدلمش و ۳۳۲ سنه سنده متشکل تالی انجمنك صورت تصنیفی و کالنجده قبول ایدلمش عد اولونمق لازم کله جکینی بیان و فیض دائم بك افندی ده ابوالعلا بك افندینك مطالعانه تماماً اشتراك ایله دیکینی

آیان ایله مشلردر . مصطفی فوزی افندی حضرتلری وکالت جلیله دن ارسال بویوریلان تعلیماتنامہ عمومی اعتباریله شایان تصویب اولمقله برابر علمی اولان قومسیونمیزك بوتعلیماتنامہ ایله صورت مطاقده مقید اولدیغنی قبول ایتمك دوعری اولمایه جفنی و بزجه شایان تصویب کورلمدیکی حالده تعلیماتنامہ احکامنه اتباع ایدلمکه مجبوریت بولونمادیغنی و کندی مطالعه سنجه تعلیماتنامہ و بالخاصه صورت تصنیف متعلق اولان قسمی محل مناقشه اوله بیلوب بو مسئله نك تعلیماتنامہ ایله ذاتاً حل ایدلمدیکی کلاهی مدیغنی و بو خصوصده تعلیماتنامہ ده صریح بر حکمه مصادف اولمادیغنی بیان بویورمشلردر .

رئیس بك افندی حضرتلری مذاکراتی بعدالتلخیص تالی انجمن مضبطه سنده موجود اولان صورت تصنیفك شمیدین قبولی وعدم قبولی حقنده مذاکره جریان ایتمك موافق اولوب اولمادیغنی نقطه سی ایچون دخی سرد مطالعات اولونماسنی تکلیف ایللری اوزرینه بعض مطالعات سرد اولوندقدن صوکره اوچ رأی مخالفه قارشی درت رأی ایله صورت تصنیف متعلق اولان فهرست ذاتاً تالی انجمن مضبطه سی نهایتلرنده مندرج بولونماسی اعتباریله تعلیماتنامہ احکامی دائره سنده مضبطه نك ترتینه موافق برشکلده سریعاً مذاکراتك اکل و اتامی و تصنیف مسئله نك ده صیردسی اعتباریله اك صوك موضوع بحث ایدلمه سی تنسیب ایدلمشدر .

اعضادن ابوالعلا بك افندی قومیسسیونك مساعیسی دوام ایتدیکی مدتیجه عدلیه کتبخانه سنده محفوظ اولان کتابلره مراجعت احتیاجی غیر قابل انکار بولوندیغنی حالده کتبخانه دن بوکون قولایمقله استفاده ایدیه مدیکی خصوصنه هیئتك نظاردقتی جاب بویورمالری اوزرینه تدابیر لازمه اتخادی خصوصنك شفاهاً استیناف مدعی عمومیاکنه رجا ایدلمه سی تنسیب ایدلمشدر .

بوتون مذاکرات صرهنده اعضادن هر برنده اسویچره و آلمان قانون مدنیلری ایله فرانسه مؤلفلرندن « پلانیو نك و جائب بخشه متعلق اثرینك و قتیله عدلیه نظارتجه یایدیرلش اولان ترجمه لرینك بولونماسنه احتیاج اولدیغندن استیناف مدعی عمومیاکی معرفتیله ایضای مقتضایی تنسیب ایدلمش و ۷ مایس ۳۳۹ بازار یرتسی کونی اجتماع ایدلمك اوزره ساعت آتیده جلسه یه نهایت ویرلمشدر .

ایکنجی اجتماع

۷ مایس ۳۳۹ : بازار ایرتسی

مبدأ اجتماع

دقیقه ساعت

۰۰ ۲

اجتماعده حاضر بولونان اعضا :

رئیس : سید بك افندی حضرتلری ، عثمان بك افندی ، مصطفی فوزی افندی حضرتلری ، ابووالا بك افندی ، عبدالرحمن منیب بك افندی ، فیض دائم بك افندی ، مصطفی سنی الدین بك افندی .

اجتماعده حاضر بولونمیان اعضا :

.

مایسك یدنجی بازار ایرتسی کونی بعدالزوال ساعت ایکیده مجله نك احکام عمومیه سنی تعدیله مأمور واجبات قومیسونی سید بك افندینك ریاستی آلتنده اسامیسی بالاده محرر اعضای کرام حاضر اولدقلری حالده ملغا عدلیه نظارتنده کی محل مخصوصنده عقد اجتماع ایلیدی .

تالی انجمن مضبطه سنده مندرج اولان عمدلرک فقره فقره می ویا هیئت عمومیه سی حقنده می مذاکره نك جریانی دهها مناسب اولاجنی حقنده مطالعات مختلفه سرد ایدلمه سی لزومی رئیس بك افندی طرفندن تکلیف ایدلمی اوزرینه اعضادن فیض دائم بك افندی طرفندن مذاکراتک صورت سریعه ده اکال و اتمامی تعلیماتنه مقتضیاتندن اولماسنه وحد ذاتنده بك عمومی اساساتی احتوا ایدن اشبو عمدلرک برچوقلرینك محتاج مناقشه دخی اولمیه جنی قویاً مجزوم بولوندیغنه نظراً عمدلردن هانکیسی حقنده درمیان ایدیه جک بر اعتراض وارسه مذاکراتک اشبو اعتراضاته حصر ایدلمی وعلینده سوز سویله نمه مش اولان عمدلرک قبول ایدلمش تلقی ایدلمی مناسب اولدینی بیان و ابووالا و عبدالرحمن منیب بك افندی طرفندن ده اشبو مطالعات تأیید و تکرار ایدلمسینه قارشى عثمان بك افندی تالی انجمنك مضبطه سنده مندرج اولان عمدلر ذاتاً و قتیله متشکل عمومی قومیسون حضورنده

دخى مناقشات عميقيه موجب اولمش و بوزلردن بر قسمى ده قبوله غير شايان اولديغى كورلش و هر برى حقوق مدنيه نك پك اساسلى و اوزون اوزادى يه مذاكره و مناقشه يه متحمل مباحثه متعلق بولنش اولمق اعتباريله على العموم قبول ايدلمش اولان اصول مذاكره نك بوراده دخى قبولى و عمدەلرك فقره فقره مذاكره سى اجرا ايدلمك لازم كلديكى و ذاتاً تعليانامه سريعا مذاكره اجراسى طرزنده تحرير ايدلمه يوب يالكز مذاكره نك سرعته اتمامى صورتنده محرر اولديغى و بوندن دخى بوباده و قتيله قوميسيون حضورنده ياپلديغى كى هر فقره نك آرى آرى مذكره و مناقشه سى لازم كله جكنى بيان وسنى الدين بك افندي ده بالهايه ايكي تكليفك بر نتيجه يه و اراجغى افاده ايللرى اوزرينه اكثرithله عمدەلرك آرى آرى موقع مذاكره يه وضع ايدلمسى تنسيب قلنەشدر .

يكدىكرينه تعلق و ارتباط تامى كوريلان برنجى و ايكنجى عمدەلر قرائت اولنەرق عيناً :

۱ — نصوص قاطعة شرعية ايله ثابت احكام شرعية يه مخالف اولماق شرطيله بين الفقهاء مختلف فيه اولان مسائل اجتهديه ده اقوال فقهاء بالاستقراء تدقيق اولنەرق هانكى مجتهدك قولى احتياجات حاضريه توافقي ايدىورسه اونك رأي بالتزجيح مجله نك اولبابده كى مواد مخصوصه سى اوكا كوره تعديل اولنە جقدر .

۲ — احتياجات جديده نك وضعنه لزوم كوستردىكى احكامده احكام موضوعه و تفهيه من ايله انجام و تناظرى محافظه شرطيله بالمعوم مؤسسات حقوقيه دن استفاده ايديله جقدر .

سبكنده اولديغى كورولمى اوزرينه اعضادن عبدالرحمن منيب وسنى الدين و فيض دائم بك افنديلر خلاصه و كالت جليله دن مورود تعليانامه نك برنجى ماده سنه استناداً اشبو ايكي عمدەده مندرج اساسك مذاكره سنه محل اولمديغى ، وكالت جليله نك حل ايتمش اولديغى بر مسئله نك ده موقع مذاكره و مناقشه يه وضعى دوغرو اولمايه جغنى بيان ايتملىنە وسنى الدين بك آريجه مسئله يى صرف شرعى اولارق تدقيق ايتمكده ده صلاحيتدار ذواته ترك ايدەرك اصل قواعد حقوقيه دائره سنده تدقيق ايتمكلك مناسب اولاجغنى اتيان ايتسنه قارشى بعض مطالعات سرد ايدلەكدن صوكره تعليانامه نك برنجى ماده سيله ذكر اولونان اساسلر آراستنده برماينت بولونمادىغندن مذكور ايكي اساسك طبي تكليفى اسباب آتیه يه مبنى قوميسيونجه تصويب ايدلمەشدر .

كرچه برنجى اساسده « نصوص قاطعة شرعية ايله ثابت احكام شرعية » يه مخالفت ايدلمەسى شرط اصلى اولمق اوزره درميان ايدىليور . فقط شرط مذكور قوميسيونغزه

محول اولوب عقود و وجائبہ و حقوق تصرفیہ متعلق احکامک تنظیمندن عبارت بولونان وظائفک ایفاسنی اشکال ایدہ جک بر شرط دکلدر چونکہ خصوصات مذکورہ یہ تعلق ایدن احکام شرعیہ میانندہ نصوص قاطعہ ایلہ ثابت احکام ، یوق دینہ جک درجہ دہ آز اولقلہ برابر یالکیز رؤس مسائل واحکام اساسیہ اولیہ حقندہ در . وبوجہتلہ احتیاجات زمانہ یہ اصلاً مخالف دکلدر . مسائل سائرہ حقندہ وارد اولان نصوص شرعیہ ایسہ ہب نصوص ظنیہ دن عبارتدر نصوص قاطعہ جملہ سندن دکلدر . بونک ایچوندرکہ نصوص مذکورہ نک معناسنی تعییندہ و ذکر اولونان مسائلک احکامنی استخراج خصوصندہ فقہای اسلام اختلافہ دوشہ شلدر . ایشٹہ بوملاحظہ یہ مبنی قومیسونمز ، سالف الذکر برنجی اساسدہ مندرج شرط مذکوری قبول ایتکملہ ایفای وظیفہ خصوصندہ سربستی حرکتنی تقید ایتمش اولمایہ جفندن آنف البیان تالی النجمنچہ قلمہ آذوب بالادہ ذکر اولونان او ایکی اساسک ایکسینک دہ حالی اوزرہ ابقاسنی اکثریتلہ قبول ایتشددر .

« ۳ — مواد قانونیہ نک ترتیب و تنظیمندہ ہر جہت ممکن اولدینی قدر تصریح ایدیلہ رک حکامہ فضلہ صلاحیت تقدیریہ بخش ایدلہ یہ جکدر . »

شکلندہ اولدینی کورلدی . اعضادن سنی الدین بک تورک حا کلرینہ ممالک اجنبیہ دہ ویریلن صلاحیتدن دہا دون برحق تقدیر بخش ایدلمی مناسب اولمادیغنی ایچون مسائل مدنیہ نک کافہ احکام و تفرعاتیلہ برلکدہ قوانین مدنیہ یہ درجنہ امکان اولمادیغنی بیان ایتدیلر . عبدالرحمن منیب بک افندی اشبو اوچنجی عمدہ حکامہ کلیاً صلاحیت تقدیریہ بخش ایدلمہ مسی معناسنی تضمن ایتہ یوب بالعکس قانون مدنی تدوین ایتکملہ مکلف اولان قومیسونمزی فضلہ چالیشمغہ سوق ایتک وامکان درجہ سندن قانونک حا کلرک تقدیرینہ عرض ایدیلہ جک آز مسئلہ براقق مقصدیلہ ترتیب ایدلمش وبواعبار ایلہ بک مناسب بولونمش اولدیغندن بورادہ تعدیلات اجراسنہ محل اولمادیغنی بیان ایتدیلر . اشبو مطالعہ یی مؤید دیگر اعضا لر طرفندن بعض ملاحظات درمیان ایدلدکن صوکرہ مذکور عمدہ نک عیناً ابقاسی متفقاً قبول ایدلمشدر . بعدہ سربستی مقولہ یہ متعلق عمدہ نک مذا کرہ سنہ کچیلدی .

« ۴ — قانوناً منع ایدلمہ مک ، انتظام عامہ و اخلاق عمومیہ بہ منافی بولونماق ، احوال و اہایت شخصیہ یہ متعلق ویا عامہ نک و یا خود اشخاص ناکہ نک تأمین حقوق ملاحظہ سیلہ موضوع احکام ایلہ اموال غیر منقولہ نک صورت تصرفنہ متدائر احکام قانونیہ یہ مغایر اولماق شرطریلہ علی العموم عقود و معاملاتدہ و بالجلہ تعہدات و مقاولاندہ سربستی اساسی قبول ایدلمشدر .

دیہ محرر اولدینی کورلدی . عثمان بک افندی اشبو عمدہ ، الیوم مرعی الاحکام

اولان اصول محاكە حقوقى قانۇنىڭ « ۶۴ » نىچى مادەسى حەكمىڭ تەكرىرىدىن ئىبارەت
 اولدىنى بومىسىلە خەتتە شەيدىن مەنەشە جەراسنە طرفدار اولمايۇب ايلروودە مادە قانۇنىيە
 تەدوين ايدىليركن مسئلەنى يەيدىن موضوع بىت ايتىك قابىل اولاجىنى بىيان و عبد الرحمن
 منىب بك افندى اصول محاكەنىڭ « ۶۴ » نىچى مادە حاضرسىلە اشبو عمدە بىيندە بعض
 مشابىتلر بولۇندىنى قابىل انكار دىكەسەدە بولۇرك يەيدىكىرىنىڭ غىنى اولمايدىنى ذاتاً اشبو عمدەنى
 ايضاحاً تالى انجىمىڭ مضبەسەنە درج ايتىدىكى اسباب مەجبە دىنى بوبادەكى فرقلرى كافى
 درجەدە ايضاح ايتىكەدە اولدىنى واشبو عمدە شەكل حاضرىلە قبول ايدىلەكەن سوكرە ايلروودە
 يەيدىن بوخصوصە باب مەنەشەنى آچىق مەسەلىمىزى اشكال ايتىك دىمىك اولدىنى وبناء غلىه
 تالى انجىمىدە قبول ايدىلن اشبو اساسە مەخالف مطالعات مەوجود ايسە شەيدىن مە التفصیل
 درمیان ايدىلىسى لازم كەيدىكى بىيان وديكر اعضاى كرام طرفىدىن دىنى اشبو اساسات
 هم اساسات فقهيە مەزە و هم مە احتياجات حاضره مەزە موافق اولدىنى يولندە بعض ملاحظات
 سەرد ايدىلەكەن سوكرە اساس مە كورك غىناً قبولى اتفاق ايله تقرر ايتىشدر .

ه — « برفىڭ حەكى فاعلنە مضاف قىلىنر . فاعل ايله مقرر اجتماع ايدوبدە فاعل مقرر كە تحت
 مەراقبە سەنە و با نظارتە مودوع ايسە نظر اولونور : اكر ضرر واقع مەراقب مقرر كە ميمز اولمايان فاعلى
 فاعلە امر و تسليط ويا تشويق ايتەسى ويا ضررى مؤدى اولاجىنى مجزوم اولان بىر فعل ايله ضرره
 سببىت و یرەش ايسە مەراقب مە كورك مەباشر حەكمىدە غەد اولونەر ق ضرر واقىى بالذات تەضمينە مجبور
 اولاجىقەر . مەراقب مقررە يالەز تەسبب و اھمال اسناد اولنە بىلەدىكى حالدە اعضادن بىرى ضرر واقىدىن
 مەراقب ايله ميمز اولمايان فاعلك مەناصفە مەسئوليتى و شوقدركە فاعل مە كورك ضماً و یرەجىكى مەباغى مەراقب
 مەسببىدىن رجوعاً آلفە حق اولسنى تەكلىف ايتىشدر . فقط مەناقشات مەدە نەيجە سەندە اشبو تەسبب حالندە
 فاعلك فعلى و مەراقب مەسبب تەسبب سببە مەناصفە تەضمين ضرره مجبور اولملىرى اساسى قبول ايدىلمش و ھىچ
 بىرنىڭ دىكرىنە حق رجوعى اولما سەنە اكثريتە قرار و یرلىشدر . خلاصە مەراقب مقرر كە بوبادەكى تەقسىرى
 يالەز تەسبب و اھمالدىن ئىبارەت ايسە بو صورتدە فاعل ايله مەراقب مەناصفە تەضمين ضرره مجبور اولاجىقەر
 و ھىچ بىرنىڭ دىكرىنە حق رجوعى اولمايە جەقەر .

مەراقب تەسببى ، تەسبب و تەسبب دىنى يوق ايسە حەكم تەمماً ميمز اولمايان فاعلە اضافە ايدىلە حەكەر .
 اكر فاعل ايله مقرر دىن ھەربى ميمز اولوبدە فاعل ، مقرر كە تحت مەراقبە سەندە (استىجارىدە)
 ايسە مقرر اولان شەخس دىلرسە فاعلە ، دىلرسە مقررە مەراجەت ايدە بىلەجك و مقررە مەراجەت
 حالندە اونىڭ فاعلە حق رجوعى اولاجىق و فقط فاعلك مقررە حق رجوعى اولمايە جەقەر .

بىر مالدىن مەتولد اولان ضررى اوماك مالاك ويا واضع الیدى اولان شەخس ، مقرر اولوق شرطىلە
 تەضمينە مجبور اولاجىقەر . كەلك بىر شەخسكە تحت مەراقبە سەندە اولان اشخاص طرفىدىن ايقاع اولونان وياخود
 اول شەخسكە مەكەندە ويايدەندە بولونان اموالدىن مەتولد اولان ضرر لىك تەضمينى مەسئولندە مەراقب ويا مالاك
 ويا صاحبىدە مقرر اولمەسى اصل اولوق و كەندىسى طرفىدىن عەكسى اثبات اولونمايەك اساسى تەسبب ايداشىدر .

بر ضرردن مسئول اولانر تعدد ایتدیکی حالده حقارنده مسئولیت متسلسله اساسی تطبیق اولونه جقدر . »

دییه محرر اولان عمده لر حقنده مذاکراته باشلاندی . ابوالعلا بك افندی ؛ اشبو عمده ده محرر اولان اساسات حقنده و قتیله تالی انجمنده جریان ایتش اولان مذاکرات مع التفصیل انجمن مذکورک مضبطه لرنده مندرج اولوب [*] بوندن ده آکلاشیله جنی وجهله اساسات

انجمن مضبطه سنده بو عمده لره متعلق تفصیلات :

[*] کندی فعلندن متولد مسئولیت :

۱ و فقها قبول اولندوغی وجهله اول امرده قومیسونمز هر فعلك حكمنك فاعله اضافه سی قاعده سنی ابقا ایتشدر . بو صورتده غربده موجب تضمین اولماقی تهلكه سینه معروض قالان بر طاقم ضررلر اشبو قاعده ایله ضمانت قالمقدن قورتولش اولاجقدر . نه کیم ، نائمك بر کیمسه یه طائد مال اوزرینه سقوطیله بر ضرر تحوٹ ایدنجه نائم کندی سینه اسناد اولوناجق بر قصور اولماسه دخی تضمین ضررله مکلف طوتولیور دیمکدر . بو صورتله عصمت اموال قاعده سی عافظه ایدیش اولیور .

۲ فعل غیردن مسئولیت ممکنمیدر مسأله سینه کلنجه :

بو خصوصده فاعلك میز ویا غیر میز اولماسه کوره مختلف احکام و ضمه لزوم کورولدی . برنجی شقده ده موجود احتمالات مختلفه یه کوره تکلیف ایتدیکنز اساسلر بوجه آتیدر :

اولاً ، ولی ، وصی ویا خود مستأجر اولوق کیی بر سیله بر غیر میزه مراقبه ایله مکلف اولان بر شخصک غیر میزی بر فعله امر و تشویق و تسلیط نتیجه سی اولارق واجب التضمین بر ضرر تحوٹ ایددر . بو صورتده میز اولمایان فاعلی حقیقته فاعل دییه تلقی ممکن دیکلدر . غیر میز بوراده بر آلت مقامنده استعمال اولونمش دیمکدر . بو حالده ضرر ، غیر میزک ده کیل ، بلکه امر و مشوق و مسلطك اثر فعایددر . بنابرین ، قومیسونمز بو صورتده ذاتاً فقها ده قبول ایدیلدیکی وجهله فعلی مراقبه اضافه ده یالکنز مراقبك مسئولیتی لزومنده تردد ایتهمشدر .

ثانیاً ، واجب التضمین اولان ضرر یته بر غیر میز طرفندن ایقاع اولونمقله برابر مراقبك ضرری مؤدی اولاجنی مجزوم اولان بر فعلی بو خصوصده مؤثر اولش اولاییلر . یعنی غیر میزک فعلیله مراقبك ضرری اجتماع ایتشدر . بو صورتده غیر میزک فعلی اختیاری وداها دوغروسی اوزرینه بر حکم شرعی اضافه سینه صالح عدايتك دوغرو اولمایه جفندن ضرر ؛ آرایه بر فعل کتیره کسزین مراقبك تسبیله حاصل اولمشدر . دییه تلقی ضروری اولمقله بو خصوصده یالکنز مراقبي مسئول عد ايتك لازم کله جکنه دائر تکلیفانده بولونماقی موافق منطق عد ايتك .

ثالثاً ، واجب التضمین اولان ضرر غیر میزک اثر فعلی اولوب ده مراقبك امر و تشویق و تسلیطی ویا تسبیی بولونمازسه فعل مذکورک ایقاعندن دولایی غیر میزی بوس بوتون مسئولیتدن وارسته طومتی علیت اساسنه منافی اولور . و غیر میزک مراقبه تسبیل واهمال اسناد اولونا بیلدیکی حالده اونیده اشبو مسئولیته تشريك ایتهمك معدله موافق دوشمز . مراقبك مسئولیتی بر طرفدن نتیجه افعالی مدرك اولمایان غیر میز عهده سینه ترتب ایده جك کلفتی تخفیف ، دیگر جهندن مراقبي بحق وظیفه مراقبه یی ایفایه اجبار ایدر و شخص متضرر قارشو سنده ایکی مسئول بولوق اعتباریله ضررک هدر اولماسی غایه سی ده تأمین ایدیش اولور . قومیسونمز اشبو اسبابه بناء ضرر واقعده غیر میزک

مذکورہ ہم احکام فقہیہ مزملہ ممکن مرتبہ قابل تالیف و توفیق و ہم دہ احتیاجاً ترمہ موافق اولدیغنی و تالی انجمنک اختلافه دوشدیکي مسئله نك بوراده ده مناقشه سنده فائده ملاحظه ایلدیکینی بیان ایتدیلر . عثمان بك افندی اشبو عمده لرده قبول ایدیلن اساسات تماماً احکام فقہیہ یه موافق عد اولنه مه یه جفی کبی غرب مؤسسات مدنیه سندن هیچ برینه دخی عینیه مطابق اولدیغنی بناء علیه بو خصوصده احکام حاضره مزك عینیه ابقاسی دها مناسب اولاجنی

فعلیه مسبب و امالکار اولان مراقبک قصوری عینی درجه ده لمق ایتدیکي جهتله هر ایگینک ضرری مناصفه تضمین ایله معاتب طو توالرینی تکلیف ایتشدیر . کرچه اعضادن ایکی ذات نتیجه افعالی مدرك اولمایان اشخاصی بر ضرورت موجود اولادجه مسئول عد ایتك موافق اولمایه جفندن غیر ممیزك مسئولیتك برتوع کفالت قانونیه حالنده اولماسنی و بناء علیه غیر ممیزك بعد التضمن مسبب اولان مراقبه حق رجوعی حازر اولسی لازم کلهجکینی تکلیف ایتش . ایسه ده علیت نظریه سی بالنتیجه تماماً اخلال ایدهجك اولان اشبو تکلیف اکثریت طرفندن قبول اولنماشدر .

۳ ، مراقبک تسلیط و تسبب و تسبی دخی یوق ایسه عصمت اموالی و ضررک هدر اولماسنی تأمینتک ای بر چاره اولدوغی و غربده تقرب ایدیلک ایسته نیان اشبو غایه نك ذاتاً احکام فقہیہ ایله مؤمن بولوندوغی نظر اعتباره آلنه رق بو خصوصده حکمک فاعله اضافه سی قاعده سنك عیناً لزوم تطبیقنده اتفاق ایدیلشدر . .

ایکینجی شق ، ممیز اولان بر شخصک فعلندن غیریسی مسئول اولایلیری ؟

فاعل ایله مراقب مقصردن هر بری ممیز اولدوغی تقدیرده احکام حاضره مزمله نظراً « مباشرله متسبب مجتمع اولدوقده حکم مباشره اضافه اولونور » قاعده سی جاری اولقی لازم کلیرسه ده احتیاجات عصره کوره بعض تعدیلات اجرامی ، یعنی قاعده مذکورده نك شدت تطبیقنی تخفیف ایتك و مقصری مالا مسئول طو تومق ضرورتی درکاردر .

مراقبه نك منشأ یا حق ولایت ، و یا استیجار یعنی قانون و عقددر .

ولایت دوام ایتدیکه ولینک مراقبه سی جاریدر . آنجا ق صبی ممیز ایسه فعلنک نتایجندن مسئول اولماسی ایجاب ایدر . مراقبک قصیری ، بر تسبب عد ایدیلهجك ماهیتده اولسه بیله موجب ضمان اولماز . بوراده مباشرله متسببک اجتماعی قاعده اساسیه سنك جریانته یعنی مباشره اضافه حکمه مانع دکیلدر . لکن مجله نك ۹۱۶ نجی ماده سنده دنیلیدی اوزره « کندی مالندن ضمان لازم کله و مالی اولادیغنی تقدیرده حال یسرینه انتظار اولونسه » ضررک تلافیز و ضمانتسز قالارق اموالک هدر اولماسی ایجاب ایدهجکندن قواعد معدلته موافق بر صورتده حل مسأله ایتلیدر .

آلمان قانونی مراقبک بوبایده مسئولیتنی قبول ایتشدیر . ۸۳۲ نجی ماده سی دیورکه « صغرسی و یا خود حال عقلی و یا جسمانیسی سببیه محتاج نظارت اولان بر شخص اوزرنده قانوناً ایفای نظارتله مکلف اولان کیمسه اول شخصک حقوقه مقایر بر فعل ایله اخره ایقاع ایتدیکي ضرردن مسئولدر . فقط اول کیمسه وظیفه نظارتنی ایفا ایتش و یا نظارت مذکوره بحق ایفا ایدیش اولسه بیله ضرر واقمک حصولی محقق بولونمش ایسه مسئولیت جاری اولماز . عین مسئولیت امر نظارتی باعقد تعهد ایدن کیمسه یه توجه ایدر . »

مع مافیہ مذاکرہ و مناقشہ سی قانونک تدوینی زمانہ تأخیر اولونورسمہ شمیدلک مذکور عمدہ لک قبولنہ مخالفت ایلمہ یہ جگنی مصطفی فوزی افندی حضرتلری اساس اعتباریلہ ابوالعلا بک افندینک مطالعہ لرینہ اشتراک ایتمکہ برابر برآز تفرعاتی ده شامل اولان اشبو اساسات حقندہ کی مناقشہ یی اوزاتماق ایچون بونلرک اولدینی کی قبول ایدلمسنی وایلرودہ مادہ قانونیہ حالنہ افراغلری صرہ سنده ایجاب ایدرسہ مناقشات و مذاکرات جریان

آنجاق امر نظارتلہ مکلف اولان شخصدن ضررک استیفا سی ممکن اولمادیغی حالده احوالہ نظراً ضررک تضمینی مقتضای معدلت بولونوبورسہ ضررک غیر مسئول اولان فاعلہ تضمین ایتدیرلہ سی ده (۸۲۹) نجی ماده صراحتی اقتضاسنددر .

اسویچرہ قانون مدینسنک ۳۳۳ نجی ماده سی موجبہ عائلہ رئیس صغار و محجورین یا خود عات عقیقہ ایلمہ معلول و تحت وصایتہ قونولان ضعیف الفکر کیمسلر طرفندن ایقاع اولونان ضرردن مسئولدر . فقط تقید و اہتمامدہ قصوری اولمادیغی اثبات ایدرک مسئولیتدن خلاص اولور .

(مادہ ۵۴) «اگر قاعدہ حقانیت و عدالت لزوم کوستیرر ایسہ حاکم ، قوہ تمیز یہ سنہ غیر مالک اولان برکیمسہ یہ دخی ایقاع ایتش اولدوغی ضررک تمامی ویا بر قسمی حکم ایدہ بیلیر . قوہ تمیز یہ سنہ موقتاً خلل عارض اولان کیمسہ ، اگر ایشدہ برخطاسی بولونمادیغی اثبات ایتہ یہ جک اولور ایسہ ، حاکم اونک ایراث ایتدیکی خسارک تمامی ویا بر قسمی حکم ایدہ بیلیر .»

فرانسز قانوننہ کورہ غیر رشید اولان کیمسلرک افعالندن بابا ویا مربی ویا اوستلر مسئولدر . فقط تقصیرلری اولمادیغی ثابت اولورسہ مسئولتلیری زائل اولور . بومسئولیت ، غیر رشیدلرک تماماً حر و مستقل اولاملرینہ و تحت ولایت و نظارتدہ بولونملرینہ بناءً مراقبلرہ توجہ ایتمکدہ و آخرک فاعلندن متولد اولمایوب مراقبلرک کندی تصورلرندن نشأت ایتمکدہ در .

فاعل ایلمہ مراقب آراسنده کی مناسبت عقد اجاردیہ مستند اولاییلیر . تعبیر آخرلہ فاعل ، مراقبک تحت استیجازندہ در . خدمتچی ویا مستخدمین سائرہ کیی اجیرلرک اثنای خدمتلرندہ بالتمیز ایقاع ایتدکلری ضرر و زیانک کندیلرینہ عائدیتی بنہ قاعدہ اساسیہ من اقتضاسنددر . مراقبک تقیددہ قصوری اولسدہ قاعدہ نک تطبیق ایجاب ایدر آنجاق تصور حالندہ مراقبہ برکلفت تحمیل ایدیورزکہ بودہ برنوع کفالتدن عبارتدر . بوندن مقصد ، ضررلری تلافیسز برافامقدر .

بوخصوصدہ قبول ایتدیکمز اصول ، اسباب معروضیہ بناءً فرانسز و آلمان اصوللرندن فرقی بولنقدہ در . فرانسز اصولی : انقلاب کبیردن اقدامکی حالت اجتماعیہ نک یعنی حریت افراد و سربستی سعی و عملک مجهول و منکر بولندوغی برزمانک محصولی اولان برتلقیدن نشأت ایتش اولوب مراقب مستأجری اجیرک انتخاب و نظارتندہ قصوری اولسون اولماسین ہمہ حال مسئول طوتقدہ در . حریت افراد و سربستی سعی و عمل اساساتک جریان ایتدیکی برعصرده مسئولیتک آنجاق فاعلارہ توجہ ایتدی و دیگرینک فعلندن کیمسہ نک مسئول اولماسی لازم کلیرکن خدمتچینک ایقاع ایتدیکی ضرردن افندیسنک بلا تقصیر مسئول اولماسی شایان تعجبدر . بوسیدن عدم تقصیر حالندہ افندی یہ مسئولیت ترتب ایتہ مسنی درمیان ایدن مؤلفلر وارددر . صنایع و تجارت اربابنک معیترلی افعالندن مسئولتلیرینہ کلنچہ : بونک تأویلی ممکندر ؛ تثبثات صناعیہ و تجاریہ نک غرامتی ، خساری قیلندن عد اولوناییلیر .

ایدہ بیلہ جکی و عبدالرحمن منیب بک افندی مسئلہ نک شمدیدن حلی قانونک تدوینہ مأمور ایدہ بیلہ جک اعضا ویا انجمنک وظیفہ سنی تسہیل ایدہ جکنی و قبول ایتش اولدینی اشبواساسلردن رجوعہ بر سبب کورہ مدیکنی بیان ایتدیلر . کیفیت رایہ وضع ایدلدی . مواد قانونیہ حالہ افراغلی زمانندہ در میان ایدہ بیلہ جک مطالعات نظر اعتبارہ آلتیق اوزرہ اساسات مذکورہ نک قبولہ قرار ویرلدی .

مع مافیہ ، بومسئولیتک مراقب ایلہ اجیرک یکدیگریلہ علاقہ سی ، رابطہ سی نظر اعتبارہ آلتقدہ وبالخاصہ اجیرک خدمتی حین ایفادہ ضرر ایقاع ایتش اولسی شرط قیلنمقدہ در . عکس تقدیردہ مراقبک مسئولیتی اولاماز . بردہ مأمور ، مستخدم ویا خدمتچینک فعلندن مسئول اولان آمر ویا آجر ایچون فاعلہ مراجعت حق ویرلشد .

آلمان اصولنہ کلنجه : مراقب ایتخاب و نظارتدہ کی قصورندن دولایی مسئول طوتقدن عبارتدر . ۸۳۱ نجی مادہ موجبنجه « بر کیسه بی برایش یا بقیہ مأمور ایدہ شخص اول کیسه نک حقوقنہ مغایر برفعلی سبیلہ مأمور بی ایفا اثناسندہ آخرہ ایقاع ایتدیکی ضرردن مسئولدر . فقط صاحب مصالح اولان کیسه کرک مأمورینک انتخابی نقطہ سندن و کرک آلات و ادوات تدارکنہ ویا معاملہ نک اداره سنہ مجبور اولدوغی تقدیردہ بونقطہ نظرندن عادتاً ایفاسی لازم کلن تقیداتی اجرا ایتش ویا تقیدات لازمہ نک اجراسی حالندہ ضرر واقعک حاصل اولاجنی محقق بولونمش ایسه مسئولیت و ضمان جریان ایتز . »

اسویچرہ قانون مدینسک ۵۵ نجی مادہ سی عینی اساسی مؤیددر .

الحاصل اصول سالفہ ، اثبات خصوصندہ یکدیگریندن افتراق ایدیورسہ دہ [فرانسز اصولندہ مسئولیتدن وارستہ اولقی غیر ممکن ، آلمان واسویچرہ اصولندہ ایسه تقید و اہتمامک ویا سبب مجبرک اثباتی مسئولیتدن براتی مستلزمدر] مسئولیتی اصل عد ایتک خصوصندہ متحددر .

حال بوکے تومیسبونزک تدقیقات و مذاکراتدن سوکرا اتخاذ ایتدیکی اصولدہ مراقب و مستأجرک مسئولیتی موضوع بحث دکیلدر . واقعا مقصر اولماسنی اصل عدایدیورز . فقط مقصر اولدوغی تقدیردہ بیلہ دو عروودن دوغرویہ ضرری تضمین ایلہ مکلف اولمایور . تقصیری ، کنڈیسنی بر کفیل موقعتدہ بولندیرہ رق شخص متضررک فاعل مباشردن استیفا ایدہ میہ جکی حق ادایہ مجبور قیلمور . چونکہ ، مراقب تقصیری اولمادیغی اثبات ایدہ مدیکی تقدیردہ شخص متضرر ، مراقب مقصرہ مراجعت ایدہ رک ضرر واقعی تضمین ایتدیرہ بیلہ جکدر یعنی تقصیردن طولایی شخص متضررہ برحق خیار ثابت اولورده شخص مزبور ایسترسہ فاعلہ ، ایسترسہ مراقب مقصرہ مراجعت ایدہ بیلمور . فقط مراقبک ضرر واقعی تضمینہ مجبوریتی ضمان کیفیتنی تسہیل و تأمینہ معطوف اولدوغندن اونکدہ فاعلہ حق رجوعی اولماسی درکاردر .

خاصہ تمیزدن محروم اولان کیسه لری حکم ضماندن بری طوتما دیغمز حالہ میز اولان اشخاصی - تحت مراقبہ ویا استیجارده بولنقی دولایسیلہ - غیر مسئول عد ایتہ مز مخالف عقل و منطق اولور . غیر میزلر حقتدہ احکام استثنائیہ نک قبول ایدیلہ سی ، یعنی خصوصات معینہ دہ مراقبیرینہ تحمیل ضرر اولماسی مراقبک غیر میزلر اوزرندہ کی حکم و تأثیرندن و ضرردہ کی تسبیلرینک علت و مباشرت منزلسندہ

۶ - « اول امرده حیات وجسمه قارشى وقوعه کتیر یان ضررک تضمینی بحثنده دیت احکامک تطبیق اولونه بیلوب اولونامایه جفی نقطه سنده جریان ایدن مناقشات نتیجه سنده دیت شرعاً جزا و یا خود جزا ایله مجتمع ضررک تضمینی ماهیتنده اولماسنه و قومیسونمزجه جرمدن تولد ایدن ضرر حقیقینک تضمینه حصر تدقیقات ایدلدیکنه بناء تضمین ضرر باینده احکام دیادن بحثه محل اولمادیغی متفقاً قرارلاشدیرلقدن صوکره کرک افعال غیر مشروعه دن و کرکسه معقود علیک عدم اجرا و یا تأخر اجرا سندن دولای دوغریدن دوغریه تولد ایدن ضررک تماماً تضمینی لزومه وضمان خصوصنده مادی ضررلر کی معنوی ضررلرکده قانونک حین تنظیمنده نظر دفته آلماسی مناسب کورلشدیر . »

بولماسندن ناشیدر . یوفسه مرافبرک صنع ودخلی اولمایان احوالده غیر میزبرک فعللرینک نتیجه سندن مالاً مسئول اولمالری طبیعیدر .

میزلره کلنجه : اولجه ده عرض ایدیلدیکی اوزره « فاعل ایله متسبب مجتمع اولدقده حکم مباشره اضافه اولونور » قاعده سینه تابع اولقدن وارسته اولامازلر . آنجاق مراقب و مستأجرلرک تقصیری حائده - صبی میز اولسون و یا رشید اولسون - فاعل مباشرک ذمتنه ، مراتب مقصرک ذمتی انضمام ایدهرک ضمان ضرر تأمین ایدیلش اولویور .

ایشته تحت ولایت ونظارته اولسون یا خود تحت استیجارده بولونسون میزک ایقاع ایتدیکی ضرر مراقبی بوجره علاقه دار ایدر . نته کیم متفقاً قبول ایدیلن بوجه آتی قراردن مستبان اولور : « اگر فاعل ایله مقصردن هری میز اولوبده فاعل ، مقصرک تحت مراقبه سنده و یا استیجارنده ایسه متضرر اولان شخص دیلرسه فاعله ، دیلرسه مقصره مراجعت ایدیه یلجک و مقصره مراجعت حالنده اونک فاعله حق رجوعی اولاجق و فقط فاعلک مقصره حق رجوعی اولامایه جقدر . »

قومیسونمزک قبول ایتدیکی بوجه بالا اساسه نظراً مراقب مقصرک تمام ضری تحمل ایتدی ده ممکندر . فاعل مباشر اکثر واقع اولدوغی اوزره ، تضمین ضرردن عاجز اولدوغی تقدیرده مراقب مقصرک بعدالتضمین اوکا رجوع ایدیه یامه سندن هیچ بر ثمره حاصل اولماز . محل صرفی اولمایان بوحق رجوعک هیچ معناسی قالماز ؛ فقط ، فاعل مباشره تضمین ضرر ایتدیریلدیکی و یا خود مراقب مقصر تضمین ایتدیکی شیئی استیفا ایلدیکی تقدیرده ضرر فاعل عهده سنده تقرر ایتش اولور .

اشیا دولایسیله وقوعه کلن ضررلردن مسئولیت :

اشیادن مقصد برکیمسه نک ملکنده و یا یدنده بولونان ذی حیات و یا جامد اموالدر . کرک حیواناتک جنایاتی کرکسه اموال سائرده دن متحدث ضررلر حقنده احکام مخصوصه من و اردر . حیواناتک جنایاتی ایکی قاعده اساسیه به تابعدر : حیواناتک کنیدلکلرندن ایقاع ایتدکلری خسارات هدردر . فقط صاحبک و یا ذی الیدک صنع و تقصیریه یعنی تسببیه ضرر وقوعه کلش ایسه ضمان ترتب ایدر . مع مافیه بویکنجی قاعده قانون جزانک ۲۶۱ نجی ماده سیله ده کیشمشدر . حیواناتک مزروعات و محصولاته ایقاع ایتدکلری ضرری متسبب اولانلر تضمین ایتک ایجاب ایدهرکن صاحب حیوانات تضمین ایدهر . حیواناتک سائر جنایاتنه بوماده نک شمولى یوقدر . بنابرین بویابده مجله احکامی جاری اولور و متسبب کیم ایسه ضمان اوکا حکم اولونور . تسبب خصوصنده فقهانک اینجه تحلیلاتی واردر . آنجاق زما نزه بوا حکامک تطبیق شخص متضررک ضررینه شافی اولماز . مثلاً ثور نطوح و یا کلب عقور کبی ضرری

دیہ محرر اولان عمدہ حقندہ مذاکراتہ باشلانندی . عبدالرحمن منیب بک افندی
تالی انجمنک مضبطہ سسندہ مندرج اولان اسباب موجبہ موافق بر شکلدہ اشبو عمدہ
حقندہ ایضاحات ویرہ رک عمدہ نک عیناً قبولی تکلیف ایتمسہ قارشى عثمان بک افندی
اخیراً موقع مرعیتہ قوانین اصول محاکمہ شرعیہ قانونی بعض محاکمہ احکام دیاتک ملغا
اولدینی معناسندہ تلقی اولوندیغی و بو تلقینک یا کلس و نفس الامرہ غیر موافق بولندیغی

متعین بر حیوان ایچون صاحبہ تقدیمی شرط قلمق عبث و ضرری تلافیسز بر اراقدر . ایصیرتمق
ایچون کلبی قیشقیرتمق نہ ایسہ کلب عقوری باشی بوش بر اراقده اودر . ایکسندہ ده تسبب واردر .
ضرری منع ایتمک ضرری ایقاع ایتمکدن فرقی ده کیلدر . نتہ کیم ، بر کیمسہ نک حیوانی بر شخصی
تلف ایدرکن صاحبی کوروبده منع ایتمز ایسہ دیتی ضامن اولور [معیارالعدله - ۱۱۵ مسأله] .
ذی حیات اولمائیان اموالہ کلنجه بولردن متولد ضررلده بعض شرائط تحتندہ صاحبک و یا ذی الیدینک
مسئولیتی مقتضیدر .

منقول حقندہ بروجہ آتی مثال ایراد ایدیلہ بیلیر : یوکلای بر حال طریقه کیدرکن آرقہ سسندہ
بولونان یوک بر شخص اوزرینہ دوشمکلہ اول شخص فوت اولسہ حال اونک دیتی ضامن اولور
[معیارالعدله - ۵۹ مسأله] .

غیر منقول حقندہ کی احکام محتاج تعدیلدر . مثلاً ، حائط مائل ایچون تقدم شرطدر . تقدمده
شرائطی جامع اولمالیدر . حین تقدمده اعلان و اشهاد اولونور (بر شرط ہم ده کیلدر) . تقدم
ایدن شخص حق تقدم اصحابدن اولمالی (طریق عامہ مائل ایسہ هرکسک تقدمده حق واردر) .
حائط مائل مشترک ایسہ شرکانک جملہ سنہ تقدم و تنبیہ اولمالی - تقدم ایدن شخص عاقل و ممیز اولمالی -
تقدم و تنبیہ اولوناق حق شخصک مائل انهدام اولان دیوارک نقصنہ شرعاً ولایت و اقتداری اولمالیدر .
بو ولایت و اقتدارک وقت انهدام قدر بقایده شرطدر . آلتحاق عمومہ عائد بر ضررک عاجلاً دفعی
حقوق عمومہ دن اولدوغی ایچون بومقوله ضررک دفعندہ امهال صحیح دکلدر .

الحاصل شرائطی جامع بر تقدم واقع اولمقیزین بر کیمسہ نک دیواری دیگر کیمسہ نک اوزرینہ
یقلوب اونی تلف ایسہ دیوار صاحبہ دیت لازم کلز . معافیہ بوده مطلق دکلدر : بر کیمسہ
بر دیوار بنا ایتدکده اول دیواری واهی و مائل انهدام اوله رق بنا ایدوب بعدہ اول دیوار بریسنک
اوزرینہ یقلوبده اونی تلف ایسہ دیواری بنا ایدن کیمسہ اونک دیتی ضامن ولور . بونده تقدم
شرط ده کیلدر . چونکہ تقدمک شرط اولمالی ابتدا صاغلام بنا اولونوبده صوکر ا مائل انهدام اولان
دیوار حقندہ در .

دیمک اولویورکه فقہا حسن محافظهده تقصیری نظر اعتبارہ آلمایوب تقدیمی شرط قیامورلر .
بویسہ زمانمزدہ جای تطبیق بولاماز . انشاده کی قصوره کلنجه : بونده بلاقید و شرط ضمانی قبول
ایدیورلر .

بوندن ماعدا احکام شرعیہده عسرک الک حمالی مسائلندن اولان عملہ قضالینہ متعلق بعضی اساسلر
موجوددر : بر اجیر مشترک و یا اجیر خاص مستأجرک صنعی اولمایارق اثنای عملده تلف اولسہ مستأجر
اونک دیتی ضامن اولماز : مثلاً ، بر قویوجی اجرتلہ بر دینک خانہ سسندہ قویو قازارکن قویو قویوجی
[مابعدی وار]